MAATALOUS

Hallinnan menettämisen tietää siitä, kun eläinlauma alkaa tungeksia, liikehtiä levottomasti, etsiä pakopaikkaa ja ryntäillä. **HEREFORD-KARJAN KASVATTAJA, AGROLOGI JOHANNA JAHKOLA**

JONNA TAKKUNEN

Parsinavetassa eläinten käsittelytaitoa tarvitaan ennen kaikkea siirroissa, Päivi Kopakka sanoo.

Eläinten kanssa ei kannata hosua

Eläinten käsittelytaito on tärkeä osa maatilan työturvallisuutta.

ALAVIESKA

Joka vuosi suomalaisilla maatiloilla sattuu yli tuhat tapaturmaa eläinten kanssa. Eläimet ovatkin edelleen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilastojen mukaan yksi suurimpia riskitekijöitä maatiloilla.

Päivi ja **Ilkka Kopakan** 40 lehmän tilalla Alavieskassa lypsylehmät ovat kiinni parressa. Silti riskitilanteita on kosolti ja ne täytyy tiedostaa.

”Kesäaikaan siirrämme eläimet päivittäin ulos laitumelle. Eläinten siirtelyä tehdään paljon myös sisällä navetassa”, emäntä ja seminologi Päivi Kopakka kertoo.

Parsinavetassa eläinten käsittelytaitoa tarvitaankin ennen kaikkea siirroissa.

”Lehmät kulkevat ulos suoraa reittiä, ja kulkureitillä olevat aukot tukitaan. Eläimet päästetään parresta irti vasta, kun ne seisovat rauhassa paikoillaan. Jos eläimet saisivat siinä vaiheessa riuhtoa, voisi sattua vahinkoja. Ulosvieminen aloitetaan parren häntäpäästä, jolloin eläinten kulkureitillä ei ole tyhjiä parsia. Siirrot teemme Ilkan kanssa usein yhdessä.”

Päivi Kopakka on huomannut, että eläimiä on turha vetää köydellä, kuten ennen vanhaan saatettiin tehdä. Rauhallisesti ajamalla siirtämiset sujuvat helpommin.

”Tärkeintä on pysyä itse rauhallisena. Lehmistä tulee arkoja ja säikkyjä jos niille on liian kova.”

Nupoutus vähentää riskitilanteita

Kopakan tilalla eläimet on nupoutettu jo toistakymmentä vuotta.

Vaikka Kopakalla ei ole koskaan sattunut mitään vahinkoja, Päivin mielestä sarvet aiheuttivat vaaratilanteita. Eläinten kyljet ja utareet olivat myös kovilla.

”Olen jalostuksessa aina kiinnittänyt huomiota sonnin luonteeseen. Mielestäni eläinten rauhallisuus nykypäivänä on paljon myös jalostuksen ansiota. Hyvää luonnetta pidetään tärkeänä ominaisuutena.”

Kopakalla ei ole luonteen vuoksi laitettu yhtään eläintä pois eikä potkurautaakaan ole juuri tarvittu.

”Eläinten kanssa haastavimpia tilanteita on, kun lehmä poikii laitumelle. Silloin saa olla tarkkana, koska emo tulee tosi lähelle vasikkaa siirrettäessä.”

Kopakalla eläinten helppoon käsittelyyn panostetaan myös tilanteita ennakoimalla. Esimerkiksi hiehot siirretään jo ennen poikimista lehmien joukkoon, jolloin ne oppivat rutiinit muun muassa ulos kulkemisessa.

JONNA TAKKUNEN

Kopakan tilalla eläimet on nupoutettu jo toistakymmentä vuotta.

Nauta toimii vaistojen varassa

Hereford-karjan kasvattaja, agrologi **Johanna Jahkolan** mielestä eläinten turvallisen käsittelyn a ja o on tuntea niiden vaistojen varaista luontaista käyttäytymistä. On tärkeää osata tulkita eläintä ajoissa ja oikein, siksi esimerkiksi siirtotilanteita ja -paikkoja olisi hyvä katsella etukäteen naudan silmin.

”Mitä enemmän eläinten luontaisia käyttäytymismalleja ymmärretään, sitä helpommaksi eläinten käsittely muuttuu. Voidaan käsitellä suurempia eläinmääriä pienemmällä työvoimalla ja tapaturmia sattuu vähemmän.”

Jahkola on puhunut asiasta paljon, sillä hän on julkaissut oppaan karjan käsittelystä ja luennoi toisinaan aiheesta erilaisille ryhmille. Aihetta käsiteltiin myös Jahkolan vetämässä Rotukarjahankkeessa, joka päättyi viime vuonna.

”On selvää, että kiireellä ja pakottamalla syntyy enemmän vahinkoja. Kun tilanteisiin varataan aikaa ja pysytään itse rauhallisena ja hyväntuulisena, kaikki sujuu helpommin. Mitä helpommin ja luontevammin käsittelyt sujuvat, sen pienempi kynnys eläinten siirtelylle tilalla on.”

Vaaravyöhykkeellä ollaan, kun eläin pelkää

Lajinmukaisen käyttäytymisen tunteminen auttaa välttämään vaaratilanteita.

Jahkolan mukaan vaaravyöhykkeellä ollaan eläinten kanssa aina, kun eläin pelkää, tuntee kipua, on yksinään erotettuna laumasta tai se on voimakkaan vaistokäyttäytymisen varassa esimerkiksi poikimisen jälkeen. Jahkola muistuttaa, että myös kesyn eläimen käyttäytyminen voi muuttua näissä tilanteissa.

”Aran eläimen kanssa tulee olla erityisen tarkkana. Sitä ei kannata erottaa yksin, vaan jos erottaminen on välttämätöntä, sille voi laittaa kaverin mukaan helpottamaan oloa.”

Lisäksi ihminen itse saattaa aiheuttaa vaaratilanteita esimerkiksi pelästyttämällä eläimen äkkinäisillä liikkeillä tai äänillä. Vieraat asiat, kuten outo koira tai vaikka kahiseva kangas, saattavat pelästyttää eläimen.

”Hallinta kannattaa pitää yllä koko ajan. Hallinnan menettämisen tietää siitä, kun eläinlauma alkaa tungeksia, liikehtiä levottomasti, etsiä pakopaikkaa ja ryntäillä. Tällöin käsittelijän on paras vetäytyä hetkeksi tilanteesta ja antaa eläimille aikaa rauhoittua.”

JONNA TAKKUNEN

MIETI ETUKÄTEEN

Näin helpotat eläinten siirtoja

Valmistele siirto huolella, käy reitti läpi naudan silmin.
Varmista, että reitti on selvä ja aidat ja rakenteet ovat riittävän vankkoja ja korkeita.
Varmista, ettei reitillä ole teräviä kulmia, liian ahdasta, liukkaita lattioita tai vääränlaista valaistusta. Liian voimakkaat valon ja varjon vaihtelut tai suoraan silmiin paistava kirkas valo saattavat häiritä eläintä.
Pysy itse kärsivällisenä ja hyväntuulisena. Varaa siirtämiseen aikaa tarpeeksi, älä painosta eläimiä.
Käytä omaa kehoasi ja sijoita se oikein suhteessa eläimeen, se näkyy paljon paremmin kuin ohjauskeppi.
Mikäli siirron aikana ilmenee puutteita, muutoksia kannattaa tehdä myös siirron aikana.
Kehitä omaa eläintenkäsittelyosaamistasi tekemällä aktiivisesti havaintoja sekä seuraamalla esimerkiksi oman äänenkäytön ja liikkeiden vaikutusta eläimeen.
Lähde: Johanna Jahkola

Pienehköt lypsykarjatilat riskiryhmä

Karjatilalliset kuuluvat maanviljelijöistä selvästi riskiryhmään.

Maa- ja metsätaloustieteiden tohtori **Janne Karttusen** juuri julkaistun väitöskirjan mukaan maatilojen työtapaturmat kasaantuvat tietyntyyppisille riskiryhmille.

Riski työtapaturmiin ja ammattitauteihin on erityisen suuri ikääntyvillä päätoimisilla maidontuottajilla.

Riskiryhmällä oli korkeintaan keskikokoinen maitotila ja kuormittavat työolosuhteet. Sen sijaan tuotannon laajeneminen sekä tuotannon ja työympäristön kehittäminen näyttivät suojaavan riskeiltä.

Tutkimuksen aineistona Karttunen käytti muun muassa Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melan tilastoja ja korvausaineistoja sekä kohderyhmälle tehtyjä kyselyjä.

Suurin osa pikkuvammoja

”Kaiken kaikkiaan kaikkien tapaturmien määrät vähenevät hissukseen vuosi vuodelta. Vuonna 2012 korvattiin noin 5 000 työtapaturmaa maatiloilla”, kertoo Melan asiantuntija **Erik Lindroos**.

Lindroosin mukaan suurin osa tapauksista on pieniä vammoja, jotka korjaantuvat viikon sairaslomalla.

”Iso osa tapaturmista olisi estettävissä pienillä muutoksilla työympäristössä ja huolellisuudella. Oikea valaistus, siisteys ja liukkaiden lattioiden poisto vähentäisivät huomattavasti vahinkoja.”

Eläinten käsittelytaidon kehittämiselläkin olisi tapaturmien vähentämisen kannalta paljon merkitystä, sillä Melan tilastojen mukaan kaikista korvatuista tapaturmista yli 20 prosenttia sattuu eläinten kanssa. Melan tapaturmavakuutus on voimassa pääsääntöisesti kaikilla myyeläkevakuutetuilla maanviljelijöillä.

JONNA TAKKUNEN

Maaseutuyrittäjien valitukset jatkossa hallinto-oikeuteen

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta lakkautetaan syyskuun alussa. Valituslautakunnalle tähän asti kuuluneet valitukset käsitellään syksystä lähtien hallinto-oikeuksissa.

Maataloudellista asiantuntemusta vaativat muutoksenhaut varsinaisista maatilatalouden tuista, maaseudun kehittämisen tuista ja maatalouden rakennetuista keskitetään Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus puolestaan saa vastuulleen muutoksenhaut niistä tukiasioista, jotka koskevat porotaloutta ja luontaiselinkeinoja. Lisäksi Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle kuuluvat eräät kolttalain nojalla ratkaistavat asiat.

Kaikissa muissa hallinto-oikeuksissa käsitellään syyskuun alusta lähtien muutoksenhakuja, jotka liittyvät muun muassa metsästykseen, kalastukseen, kasvinterveyteen sekä Metsähallituksen päätösvaltaan kuuluviin viranomaisasioihin ja yhteisaluelain mukaisiin asioihin.

Ahvenanmaan valtionviraston päätöksistä valitetaan jatkossa Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

MT

EU:n suorat tuet liki ennallaan

EU:n tuotantosidonnaisten tukien ehdot eivät tänä vuonna muutu aiemmasta. Tukisummat sen sijaan laskevat muun muassa EU:n budjettileikkauksen vuoksi.

Hallitus vahvisti tukien edellytykset, ehdot ja enimmäismäärät torstaina.

Vaikka maksettavien tuotantosidonnaisten tukien kokonaismäärä on tänä vuonna viime vuotta pienempi, lopullinen viljelijälle maksettava tukisumma ei maa- ja metsätalousministeriön mukaan merkittävästi laske. Syynä on modulaatiovähennyksen päättyminen. Tähän asti EU:n suorista tuista on leikattu osa ja siirretty maaseudun tukiin.

A- ja B-alueiden maidontuotannolle voidaan myöntää tukea enintään 8,7 miljoonaa euroa.

Naudanlihantuotannolle voidaan myöntää korkeintaan 33,6 miljoonaa euroa, josta 10,7 miljoonaa euroa A- ja B-tukialueille ja lähes 23 miljoonaa euroa C-tukialueelle.

Lampaanlihan tuotannolle myönnettävä enimmäismäärä on hieman yli 0,8 miljoonaa euroa koko maassa.

Tukea maksetaan lisäksi koko maassa valkuais- ja öljykasvien viljelyalalle vajaat 6 miljoonaa euroa sekä tärkkelysperunan viljelyalalle 3,2 miljoonaa euroa.

Lopulliset tiloille maksettavat tuet tiedetään sen jälkeen, kun tukikelpoisten eläinten ja hehtaareiden määrät on tiedossa. Valkuais- ja öljykasvien määrä selviää vuoden lopulla ja muiden tukien ensi vuonna kevättalvella.

MT

EU hermostui Venäjän tuontikiellosta

BRYSSEL (MT)

EU vaatii Venäjää sallimaan sianlihan tuonnin niistä EU-maista, joissa ei ole todettu afrikkalaista sikaruttoa.

Venäjä kielsi perjantaina sianlihan tuonnin kaikkialta EU:sta, kun Liettuassa todettiin tautia.

”On erittäin valitettavaa, että Venäjä on kieltänyt sianlihan tuonnin myös niistä EU-maista, joissa tautia ei esiinny”, terveyskomissaari **Tonio Borg** sanoo.

Komissio on lähettänyt eläinlääkintäasiantuntijoita avustamaan Liettuan viranomaisia. Lihan vientiluvat Liettuasta on evätty. Venäjä ei kuitenkaan ole suostunut komission ehdotukseen, jonka mukaan vain riskialueilta tulevan lihan vienti olisi kielletty.

”Koko EU:ta koskeva tuontikielto on esitettyjen todisteiden perusteella suhteeton toimenpide. Aion nostaa asian esille Venäjän viranomaisten kanssa mahdollisimman pian”, Borg jatkaa.

Noin neljännes EU:n sianlihan viennistä kohdistuu Venäjälle. Viennin arvo oli toissa vuonna 774 miljoonaa euroa.

Komission selvitysten mukaan Liettuassa todettu viruskanta on peräisin EU:n ulkopuolisesta maasta, ilmeisesti Valko-Venäjältä. Myös Venäjällä on aiemmin todettu afrikkalaista sikaruttoa.

NIKLAS HOLMBERG

Viljojen ostohintoja euroa/tonni, alv 0 %

Osa hinnoista päivän hintoja, osa viikkohintoja

Vehnä	
Agrimarket	171–173 ↔
Avena	168 ↔
Fazer 1)	175 ↔
Helsingin Mylly	174 ↔
Kesko (valk. väh. 12,5 %) 2)	170 ↔
Kinnusen Mylly	180 ↔
Myllyn Paras	176 ↔
Raisioagro	169–171 ↓
Viking Malt	173 ↔
Luomuvehnä	
Agrimarket	305 ↔
Fazer (valk. väh. 12 %)	310 ↔
Rehuvehnä	
Agrimarket	160–165 ↔
A-Rehu	168 ↔
Avena	152 ↔
Kesko 2)	154 ↔
Kinnusen Mylly	175 ↔
Raisioagro	158–170 ↓
Satarehu	164 ↔
Luomurehuvehnä	
Agrimarket	265 ↔
Rehuohra	
Agrimarket	124–145 ↔
Altia	145 ↔
A-Rehu	140–142 ↔
Avena	121–137 ↔
Kesko 2)	138 ↔
Kinnusen Mylly	147 ↔
Raisioagro	138–146 ↔
Mallasohra	
Agrimarket	150–155 ↓
Avena	150 ↔
Raisioagro	153–158 ↔
Viking Malt (mallas- ja entsyymiohra)	158 ↔
Entsyymiohra, Saana	
Agrimarket	143 ↑
Luomuohra	
Agrimarket	320 ↔
Rehukaura	
Agrimarket	124–125 ↔
–vienti, myllykaura	123–127 ↔
A-Rehu	110–123 ↔
Avena (elintarvikek.)	110–127 ↔
Helsingin Mylly	130 ↔
Kesko 2)	130 ↔
Kinnusen Mylly	117 ↔
Raisioagro	110–120 ↔
Satarehu	123 ↔
Suurimokaura	
Fazer	140 ↔
Myllyn Paras	142 ↔
Raisioagro	130–145 ↔
Luomukaura	
Agrimarket	235 ↔
Avena	215 ↔
Fazer (suurimo)	245 ↔
Helsingin Mylly	235 ↔
Polar bio oats	230 ↔
Raisioagro (suurimo)	235 ↔
Luomurehukaura	
Agrimarket	190 ↔
Ruis	
Agrimarket	197 ↔
Avena	190–197 ↔
Fazer 3)	200 ↔
Kinnusen Mylly 4)	205 ↔
Myllyn Paras	200 ↔
Raisioagro	194 ↔
Luomuruis	
Agrimarket	385 ↔
Fazer	375 ↔
Helsingin Mylly	390 ↔
Kevätrypsi ja -rapsi	
Avena	350–360 ↑
Raisioagro	360 ↔
Härkäpapu	
Agrimarket	220 ↔
Raisioagro	220 ↔
Luomuhärkäpapu	
Agrimarket	370 ↔
Kinnusen Mylly	385 ↔
Rehuherne	
Agrimarket	215 ↔
Raisioagro	215 ↔
Luomurehuherne	
Agrimarket	370 ↔
Kinnusen Mylly	375 ↔
Polar bio oats	380
Luomuspeltti	
Polar bio oats	570

Hinta noussut ↑ pysynyt ennallaan ↔ laskenut ↓ viikon takaisesta.

1) Sako vähintään 180.
2) Hinnasta vähennetään välityspalkkio.
3) Sako vähintään 60.
4) Sako vähintään 80, hlp 71.

Hintatiedot ostajilta

Talvituhojen riski kasvaa Euroopassa

Lämmin alkutalvi ja vähäinen lumipeite ovat lisänneet talvituhojen riskiä Euroopassa. Lunta on poikkeuksellisen vähän Suomen lisäksi Ruotsissa ja Baltian maissa sekä Puolassa.

Keski-Euroopassa syysviljat ovat karaistuneet vain osittain talveen ja talvilepo on ohut lämpimän sään takia, EU-komissio varoitti viime viikolla.

Pakkastuhojen riski on kasvanut myös Etelä-Venäjällä, missä lämmin sää sulatti lumet viime viikolla, kansainvälisen viljaneuvoston torstaina julkaisemassa tammikuun viljaraportissa todetaan.

Neuvoston mukaan säät ovat toistaiseksi suosineet pohjoisen pallonpuoliskon syysviljoja ja sadetta on saatu riittävästi.

Viljaneuvosto nosti odotetusti kuluvan kauden satoennustettaan edellisestä marraskuun lopun ennusteesta.

Maailman vehnäennustetta nostettiin liki 10 miljardia kiloa 707 miljardiin kiloon. Se on edelleen viitisen miljardia kiloa vähemmän kuin Yhdysvaltojen maatalousministeriö arvioi pari viikkoa sitten.

Vehnäsadon arvioidaan ylittävän 16 miljardia kiloa kulutuksen, mikä kasvattaa ensi kesän varastoja.

Varastoja saatetaan tarvita pian. Poikkeuksellisen otolliset säät nostivat vehnäsatoa tällä kaudella. Se ei ehkä toistu, vaan palataan keskimääräisiin satoihin, viljaneuvosto arvioi.

Neuvosto arvioi vehnän kylvöalan kasvavan tänä vuonna pari prosenttia viime vuodesta, mutta ennustaa kokonaissadon kutistuvan prosentin.

Viljamarkkinoilla viime viikko oli yllätyksetön eikä tästä viikosta odoteta sen kummempaa. Seuraava merkittävä viljaraportti saadaan viikon päästä maanantaina, kun Yhdysvaltojen maatalousministeriön helmikuun raportti tulee julki.

Lähin vehnäfutuuri halpeni alkuviikolla Pariisin hyödykepörssissä, mutta loppuviikon nousu palautti hinnat tarkasti edellisperjantain 192,5 euroon tonnilta.

Chicagossa maaliskuun vehnäfutuuri halpeni vajaat kaksi prosenttia viime viikolla, mutta dollari vahvistui lähes saman verran pitäen euromääräisen hinnan ennallaan.

Rehuvehnän hinta notkahti Lontoossa alimmilleen kahteen ja puoleen vuoteen osin siksi, että punta on vahvistunut suhteessa euroon ja dollariin.

Vehnän hinta on laskenut runsaan vuoden. Alamäki saattaa olla ohi. Reuters kysyi viime viikolla vilja-alan toimijoilta arvioita ensi joulukuun vehnän hinnasta. Viljaväki odottaa lievää hinnan nousua.

Suomessa viljan hintojen lasku näyttää ainakin hetkeksi pysähtyneen. Maaseudun Tulevaisuuden hintaseurannassa on mukana 60 ostotarjousta, joista nousua on kahdessa ja laskua kolmessa tarjouksessa. Raisio pudotti vehnien hintoja.

Kanada tuskailee historiallisen suuren viljansadon takia, kun juna- ja laivakuljetukset eivät vedä tarpeeksi. Etusijalla ovat arvoviljat leipävehnä ja ruis. Ohran ja kauran vienti on kutistunut. Rahtiongelmat nostavat elintarvikekauran hintaa Yhdysvalloissa.

VEIKKO NIITTYMAA